

Czesław Łukaszewicz Książę Chleb

— POWIEŚĆ —
z życia polsko-amerykańskiego

(Ciąg dalszy)

Nudziło mi się na plebanji, zżerałem więc do kościoła. Stucham — i uszom własnym nie wierzę! Oto mój kolega powiada do chłopców: „Będzie tu jutro miał odczyt wyśnawian piekiet, jakiś socjalista, którego Bielebub posłał, by mu du sze katalickie złowił. Pamiętajcie, że kłoby go stuchali, albo książki jego czytał, ten niech nie przychodzi po rozgrzeszenie, bo go nie dostanie!” Myśle sobie: „A, to jakiś fałszywy!” Powiedziałem mu to bez ogródek, kiedy wrócił z nabożeństwa. „To ty — powiadam — przez trzy godziny ze mną rozmawiasz i przyznajesz mi rację, sam mówisz, że każdy człowiek rozsądny musi z nami zgadzać się, a chłopom takie bzdury pleciesz?” A ten się śmieje do rozpuku, nalewa wina do kieliszków i powiada: „Nie gniewaj się, bracie, tylko rozum sytuację. Powiedz mi: w jakim celu pieszysz swoje oświatowe i pouczające broszury? „Ażby ludziom w głowie uporządkować”? „No tak, ale im więcej ludzie kupują twoje książki tym ty, bracie, będziesz bogatszy!” — „A choby i tak było — odpowiadam — to co? Przecież jak chłop mu je książki czyta, to mu się w głowie rozjaśni i będzie mu z pewnością lepiej!” — „Otoż ty, bracie, nie zapominaj, że życie to jest walka, a przedewszystkiem walka biznesu z biznesem. Jeśli twoje książki idą tysiącami w świat, to ty robisz biznes, a przytem chłop się uświadamia, nabiera rozumu i tak dalej. A teraz powiedz mi, czy w razie, jeśli wszyscy byli mądrzy i uświadamieni, przyjdzie ktoś słuchać mego kazania i przynieś piętkę na plebanję? Ani psa z kulawą nogą wtedy nie zobaczysz w kościele! Zrozumie więc, że z mego stanowiska biznesowego, ja muszę tobie psuć biznes. Puknąłem się w głowę i powiadam jemu: „Rozumiem, rozumiem. Im więcej mądrych ludzi będzie na świecie, tym lepiej będzie mi mnie powodziło, im zaś więcej będzie słów, tym twoja kasa będzie bogatsza”. — „Naturalnie, ale i naturalnie” — potwierdził mój duchowny ko leżka i uścisnął mnie serdecznie.”

Książę Banasik kiwał głową i tylko uśmiechał się z lekka.

— A czy pan sądzi — zapytał opowiadającego, że wszyscy księża tak myślą?

— Przypuszczam, że tak. Bo dotychczas, a przynajmniej tu, nie znalazł się jeszcze ani jeden ksiądz polski, któryby czym okazał, że czuje inaczej. Są, podobno takie księża w Belgii i Holandii, ale i oni niedługo się utrzymują na swoim stanowisku. Albo żądają za swą odwagę i nawracają się na dawną drogę, albo skracają zupełnie na lewo...

— To prawda — potwierdził drugi z obcych, Gryzbek.

Książę Banasik myślał przez chwilę, wreszcie wstał z krzesła i przeszedł się parę kroków.

— Zda mi się nieraz, że i ja do takiej konkluzji dochodzę, jak panowie, jednak nie tracę nadziei. Przecież religia jest ludzkiem potrzebą.

Kazimierski wmieszał się do rozmowy.

— Co do tego niema między nami różnicy zdań. Zgadamy się z tem, że wielu ludziom jest religia potrzebna i nawet do głowy nie przychodzi nam narzucać komuś niewiarę. Rozchodzi się jednak o to, że pod płaszczyk religijny, pod sztandarem ewangelii dzieją się niestetyczne nadużycia — których tolerowanie jest taką samą zbrodnią, jak i ich popełnianie. Tu zaś nadużycia te są tak znakomicie zorganizowane, że walka z nimi jest o wiele cięższa, niż się to komu może zdawać. Jest to stajna Augusta, której, ani jeden człowiek, ani dzieśięć, ani stu nie wymiecie!

Niezadługo pożegnali się obaj goście, którzy musieli spieszyć, na pociąg, i książę Banasik został sam z Kazimierzem i jego córką.

Panna Mania krzątała się około herbaty.

— Książę to już ma prawdziwie szczęście — mówiła. — Ie razy przyjdzie zawsze dyskusja o sprawach duchowych.

— To dobrze. W tym domu słyszę to, czego gdzieindziej nie mogłbym usłyszeć...

— Pewnie — potakiwał Kazimierski.

— Ja myślę, że ludzie powinni szczerze mówić to, co im na sercu leży; inaczej nigdy się nie porozumieją. Mnie się jednak wszystkiemu zdaje, że ksiądz nie na żarty myśli o rzeczach zakazanych...

(Ciąg dalszy nastąpi)

SKOROWIDZ INTERESÓW POLSKICH W BROOKLYNIE

REKLAMA

Kupiec Polski nie może rozwinąć swego interesu dlatego, że nie wierzy w reklamę. Wydaje się mu że pieniądze wydany na reklamę jest wyrzucony. Nie liczy na to, że towar, który się psuje albo spoczywa miesiącami na półkach, jest stratą, dlatego, że kapitał jego się zupełnie nie procentuje. Największe firmy nowojorskie powstały z małych początków tylko dzięki reklamie.

Gdyby każdy kupiec polski odłożył 5 procent z obrotu miesięcznego na reklamę, przekonaby się, że interes jego byłby większy każdego miesiąca. Uwierzyłby, że pieniądź wydany na reklamę nie jest wyrzucony. Stałby w szeregu ludzi postępowych.

Niechaj więc rezolucją Waszą — noworoczną będzie: REKLAMA.

AKUSZERKI
JADWIGA KOWALSKA
Dyplomowana Akuszerka
158 Wythe Ave. 155 Wythe Ave.

APTEKI
Tel.: Greenpoint 3815.
EDWARD DUBIN
Wypielanie, remonty, naprawy i dostawy.
114 BERRY STREET

Tel.: Greenpoint 4071, 2400, 0210.
Nasze biuro: Najlepsza ulica.
A. TYLEWICZ
Recepty wypielanie bardzo skutecznego, tania. Na składzie lekarstwa patentowa i konfekcja różnego rodzaju.
1035 Manhattan Ave.
pom. Green i Freshman ulica.

ARCHITEKT
Tel.: Greenpoint 0972.
F. J. Wasilkowski
ARCHITEKT
Wycena plany, projekty, kosztorysy.
Ogłoszenia: 1000 Broadway i 4000 Broadway.
107 Bedford Ave.

AUTOMOBILE
THE EAGLE AUTO TOP CO.
Manufacturers of High Grade
Victory Top and Truck Curtains.
KONKATY I KURPIEWSKI właśc.
150 Reeling Street

GUS. OPIOLA
Manufacturer of High Grade
Automobile Tops, Slip Covers,
Ervan and Victoria Tops.
Vehicle Trimming and Repairing.
247 North 10th St.

BIURA REALNOŚCIOWE
Tel.: Greenpoint 4544.
Sprzedaży domy, loty, farmy.
Asesorium wszelkiego rodzaju.
KONKATY I KURPIEWSKI
Schegaus & Shedlov
170 Grand Street

WŁADYSŁAW WOLANSKI
BIURO REALNOŚCIOWE I ZEPYKANTY
Zawieszanie wynajmów i inwentarzy różnego rodzaju na sprzedaż w Greenpoint, Brooklynie i okolicy.
111 Dupont St., Greenpoint, B'lyn

Tel.: 2007 Greenpoint.
EUGENIUSZ E. KOVACH
200 DRIGGS AVENUE
Sprzedaży domy, loty i farmy.
Asesorium wszelkiego rodzaju.
Notariusz Publiczny.
Sprawy hipoteczne.

SKŁADY SPOŻYWCZE
MICHAŁ ADAMCZYK
54 Grand Street

Tel.: South 6505.
ANTONI J. DZIWAŃSKI
Pierwszorzędny skład groźny.
Wszystkie artykuły spożywcze, dostawiam do mieszkań bez dopłaty. — Towar świeży — ceny niskie.
718 — 5th Ave.

STANISŁAW GONDEK
100 Berry Street

JAN GORZELANY
154 Norman Ave.

JOZEF KACZOROWSKI
175 Eagle Street

M. Mielkowski i Ed. Wysocki
282 Wythe Ave.

KAZIMIERZ NOSEK
86 N. 6th Street

JAN PELC
154 Eagle Street

WIKTOR WAWRZYSKI
236 Java Street

WILLIAM HOCIAK
321 Oakland St.

ANTONI LELENTAL
171 Greenpoint Ave.

MARCIN TYBURCZY
59 N. 7th Street

WINCENTY STACHELSKI
66 N. 6th Street

ED. ROGALOWICZ
PIERWSZORZĘDZONA GOSPODARSTWA
W SKŁAD ZIELEŃCZYCY
Wydzielanie, wycinanie, wycinanie.
289 South 1st St., Jamaica, L. I.

STAN. GĄSIOROWSKI
154 N. 9th Street

STANISŁAW BAGIŃSKI
192 Driggs Ave.

FR. MALDRZYKOWSKI
173 Meeker Ave.

KONFEKCJE
STEFAN BRZUSTOWICZ
Wydaje cze, garnetki, kufry i w.
Wszystkie artykuły i dostawiam.
628 — 3rd Ave.

TOMASZ DEPUCH
Pielęgnacja, czyszczenie, naprawy.
175 South 1st St., Jamaica, L. I.

J. B. JOZEFOWICZ
Odkładanie i przycinanie, naprawy.
175 — 4th Ave.

KWACIARNIE
Tel.: Greenpoint 4787.
Władysław Bieżyński
Wszystkie artykuły i dostawiam.
155 Metropolitan Ave.

JUBILERZY
RASHKIN & VOKIETATIS
Dobrymi, czystymi, naprawy.
141 Grand Street

SKŁADY BLAWATNE
Andrzej Biejwas
Największy sklep w okolicy. Ceny niskie niż gdziekolwiek.
Towar świeży.
640 — 3rd Ave.

DRUKARNIE
The Eagle Press
Wykonujemy wszelkie roboty drukarskie. — Programy nasza specjalność.
WŁAD. KOWALSKI.
127 Berry Street
Otwarte wieczornami

SKŁADY GALANTERYJNE
STANISŁAW PAUZA
Dobrymi, czystymi, naprawy.
131 Grand Street

FABRYKI
Tel.: 4891 Greenpoint.
Fabryka Wody Sodowej
Dobrymi, czystymi, naprawy.
111 Conynsleya ulica.

KRAWCY
ALEKSANDER CZARNIECKI
Dobrymi, czystymi, naprawy.
163 Meeker Ave.

Wydzielanie ubrań na zamówienie.
A. MALCZYŃSKI
207 Bedford Ave.

IGNACY KINA
A. JOZEFOWICZ
Wydzielanie ubrań na zamówienie.
231 Nassau Ave., Brooklyn.

TEOPIŁ NAZAR
Krawiec, krawiec, krawiec.
Wydzielanie ubrań na zamówienie.
231 Nassau Ave., Brooklyn.

Ku uwadze panów krawców!
Wydzielanie ubrań na zamówienie.
231 Nassau Ave., Brooklyn.

J. OSKA
181 Major Street
pom. Graham i Humboldt

K. Drazgowski
Szyje ubrania na zamówienie.
254 Driggs Ave.

F. KWIATKOWSKI
Przewodzący przewodzący krawiec.
157 Driggs Ave.

STANISŁAW KUPIEC
Czyszczenie i farbowanie, naprawy.
66 Driggs Ave.

MARCIN WAPNOWSKI
Wydzielanie ubrań na zamówienie.
187 Driggs Ave.

SKŁADY OBUWIA
POLSKA
Spółka Białego Oka
Dobrymi, czystymi, naprawy.
177 Manhattan Ave.

MALARZE
Tel.: Westpoint 2475.
J. TOPOLEWSKI i SYN
MALARZE I DEKORATORSTWO
177 Java Street

HURTOWNIE
TEL. GREENPOINT 5100.
Jedyny hurtownik skład wszelkich
Wszystkie artykuły, naprawy, krawiec.
Felix Rybak
202-204 Green Street

ORKIESTRY
Tel. 3103 Greenpoint.
JAN A. Wapnowski
Stan. T. Roszak
POLSKA SKOŁA MUZYCZNA
Składają, 20 dni przed koncertem
w szkole. Zapiły kieszonkowe. Dostaw
czasy koncertu. Właściciel składu.
129 South 2-ga ulica.

SKŁADY MUZYCZNE
SKŁAD GRAMOFONOWY
Najlepszy gramofon. Wyrób
największych starszych i nowych
dysków. Artykuły religijne.
JAN PSZCZOLA
172 Wythe Ave.

Fran. Szwarczewski
Polskie i angielskie krawce.
Recepty krajowe.
Pracownia sprządać za gotówkę.
130 South 2-ga ulica.
211 Driggs Ave.

JOZEF TOMASZEWSKI
Dobrymi, czystymi, naprawy.
300 South 2-ga ulica.
142 Driggs Ave.

W. WILKANDY
Pierwszorzędny fabrykant skrzy-
deł, ręcznych roboty.
Sprzedaż hurtowa i detaliczna.
68 Nassau Ave.

HURTOWNIE WYROBY MIĘSNE
Tel. 3004.
LUCJAN HORNOWSKI
Wyrób wędlin i kiełbas rozmaitych
garnitów, jak również wędlin
świeżych, „jersey” wędzarnia.
Sprzedaż hurtowa i detaliczna.
340 Grand Street

KRAKOW PROVISION CO.
FABRYKA DOBROBYTOWYCH WYPOŁY
728 Driggs Ave.

MATEUSZ SZCZOTKOWSKI
Składają dobytka, krawce i przewoź-
niczy. 143-141, 143-141, 143-141

A. WOJCIK
Sprzedaż wędlin i wędlin.
143-141, 143-141, 143-141

SKŁADY ŻELAZNE
X. GLAZIK
FABRYKA DOBROBYTOWYCH WYPOŁY
110 BERRY STREET

SKŁADY REZYNOWE
J. BOJARSKI
129 Dupont Street

J. W. GAJEK
Wyrób mięsna wszelkiego rodzaju
143-141, 143-141, 143-141

F. OBSLEGER
Wyrób wędlin i wędlin.
143-141, 143-141, 143-141

BOLESLAW ORŁOWSKI
Wyrób wędlin i wędlin.
143-141, 143-141, 143-141

K. RYBIEWICZ i M. KORPANTY
Wyrób wędlin i wędlin.
143-141, 143-141, 143-141

JAN KWIATKOWSKI
Pierwszorzędny skład mięsny.
Wyrób wędlin i wędlin.
143-141, 143-141, 143-141

ZAKŁADY POZBOŻEWE
Tel. 0517 Greenpoint.
Antoni Kwarciński
11 Newell Street

POPIERAJCIE KUPCÓW
POLSKICH!

[Faint, illegible text]